

در علم حجة بن امام صادق علیه السلام

المنطق

یقینیات

جلسه ۱۴۰

استاد فرخی

قضایای یقینیه:

۱- نظریه: (لزوماً به بدیهیات منتهی می شوند)

۲- بدیهیه: اولیات --- مشاهدات --- تجربیات --- متواترات --- حدسیات --- فطریات.

۱. مشاهدات (محسوسات):

مشاهدات، از اقسام قضایای یقینی بدیهی است که عقل به سبب حواس ظاهری یا حواس

باطنی بدان حکم می کند.

در مشاهدات، به مجرد تصور موضوع و محمول آنها، یقین به حکم پیدا نمی شود بلکه محتاج

به مساعدت و معاونت "حس" است.

اقسام حس:

حس ظاهری: سامعه؛ باصره؛ ذائقه؛ لامسه (آتش گرم است؛ به این قضایا "حسیات" گفته

می شود)

حس باطنی: قضایایی که بوسیله حس باطنی مورد یقین واقع می شوند (علم به اینکه ترس،

درد و... دارم --- به این قضایا "وجدانیات" نیز گفته می شود)

۲. تجربیات (مجربات):

قضایایی که عقل در اثر تکرار مشاهده ی حسی به آن حکم می کند، مانند: (هر آتشی گرم است)

غالب مسائل علوم طبیعی و شیمی و پزشکی از نوع مجربات هستند.

استنتاج در تجربیات

امام صادق علیه السلام آنلان مدرسه

نحوه استنتاج در تجربیات از نوع استقراء ناقصی است که مبتنی بر تعلیل می باشد که مفید قطع و یقین به حکم است و در واقع این حکم مبتنی بر دو قیاس پنهان است که یکی استثنایی و دیگری اقترانی است:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

قیاس استثنایی: ImamSadiq.tv

اگر حصول این اثر اتفاقی و بدون علت بود، به صورت مکرر حاصل نمی شد؛ لکن این اثر به صورت مکرر حاصل شده است.

قیاس اقترانی:

(نتیجه قیاس سابق) حصول این اثر معلول برای علتی است.

هر معلولی ناشی از علت، محال است علت تخلف کند، یعنی دائمی است.

حصول این اثر محال است از علت خود تخلف کند، یعنی دائمی است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv